

19. Еко У. Поетика відкритого твору / Умберто Еко; [пер. з італ.] // Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. – Львів: Літопис. – 1996. – С. 406 – 419.
20. Жирмунский В.М. Теория литературы. Поэтика. Стилистика: Избранные труды / В.М. Жирмунский. – Л.: Наука, 1977. – 407 с.
21. Иванов В.В. Взаимоотношение динамического исследования эволюции языка, текста и культуры / В.В. Иванов // Изв. АН СССР. Сер. лит. и яз. – 1982. – Т. 41, вып. 5. – С. 406-419.
22. Кузнец М.Д. Стилистика английского языка. Пособие для студентов педагогических институтов / М.Д. Кузнец, Ю.М. Скребнев. – Л.: Государственное учебно-педагогическое издательство, 1960. – 172 с.
23. Лосев А.Ф. Философия имени / А.Ф. Лосев. – М.: Изд-во МГУ, 1990. – 272 с.
24. Літературознавчий словник-довідник / [уклад. Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін]. – К.: Видавничий центр "Академія", 1997. – 752 с.
25. Мазилова А.Ю. Лингвистический анализ художественного текста. Учебное пособие / А.Ю. Мазилова. – Ярославль: ЯГПИ им. К.Д.Ушинского, 1988. – 87 с.
26. Мала філологічна енциклопедія / уклали: І.О. Скопненко, Т.В. Цимбалюк. – К.: Довіра, 2007. – 478 с.
27. Москальчук, Г.Г. Структура текста как синергетический процесс / Г.Г. Москальчук. – М.: Едиториал УРСС, 2003. – 296 с.
28. Михайлов В.Н. Специфика собственных имен в художественном тексте / В.Н. Михайлов // Филологические науки. – 1987. – № 6. – С. 72 – 82.
29. Никитин М.В. Курс лингвистической семантики / М.В. Никитин. – СПб.: Научный центр проблем диалога, 1996. – 758 с.
30. Потебня А.А. Эстетика и поэтика / А.А. Потебня. – М.: Искусство, 1976. – 391 с.
31. Пропп В.Я. Поэтика фольклора (Собрание трудов) / В.Я. Пропп. – М.: Лабиринт, 1998. – 352 с.
32. Українська мова: Енциклопедія [редкол.: Русанівський В.М., Тараненко О.О. (співголови), М.П. Зяблюк та ін.]. – К.: "Укр. енцикл." ім. М.П. Бажана, 2000. – 752 с.
33. Якобсон Р. Лінгвістика і поетика / Роман Якобсон // Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. – Львів: Літопис. – 1996. – С. 357 – 377.
34. Enkvist N.E. Linguistic Stylistics. – The Hague, Paris: Mouton, 1973 – 332 p.
35. Galperin I.R. Stylistics. – 3rd edn. – М.: "Vysshaja Shkola", 1981. – 334 p.
36. Sandburg – Sandburg Carl. The Complete Poems. – San-Diego; N.Y.; L.: Harcourt Brace Jovanovich Publishers, 1970. – 797 p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Крістіна Юркова – аспірант кафедри англійської мови та методики її викладання Херсонського державного університету.
Наукові інтереси: когнітивна лінгвістика, семантика тексту.

УДК 81-116(045)

**ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ Й АЛЮЗІЯ: ФОРМИ ВИРАЖЕННЯ,
 НОВІ ПОНЯТТЯ, СПІВВІДНОШЕННЯ**

Оксана ЯРЕМА (Тернопіль, Україна)

У статті розглядаються питання вираження інтертекстуальності, суміжних з нею понять та форм вираження. Узагальнено теоретичні підходи щодо трактування явища інтертекстуальності різними науковцями, наведено пояснення вживання понять інтермедіальності та інтердискурсивності. Визначено роль алюзії у системі інтертекстем, їх спільні і відмінні риси.

Ключові слова: інтертекстуальність, інтермедіальність, інтертекстема, алюзія, цитата, ремінісценція.

The article deals with problem of intertextuality, adjacent concepts and forms of expression. Theoretical approaches to the interpretation of the phenomenon of intertextuality by various scientists are generalized, as well as the meaning of such concepts as intermediality interdiscursivity is explained. The role of the allusions in the system of intertextemes is explained; their common and distinctive features are determined.

Keywords: intertextuality, intermediality, intertexteme, allusion, quotation, reminiscence.

Постановка проблеми й огляд останніх досліджень. Питання інтертекстуальних зв'язків є не новим у лінгвістичних і літературознавчих наукових розвідках. Інтертекстуальність, форми її вираження і поняття, що іменують інтертекстемами викликають полеміку науковців ще з середини 20 століття (див. праці Ю. Крістєвої, Р. Барта, М. М. Бахтіна, М. Ріффатера, М. Пфістера, Ж. Женнета, Л. Женні, П. Х. Торопа, В. С. Чернявської, Н. П'єге-Гро, Н. О. Фатєєвої), хоча як явище взаємозв'язків між текстами існувало значно раніше.

Інтертекстуальність як центральне явище міжтекстових взаємодій пов'язана з такими поняттями, як цитата, ремінісценція, алюзія, аплікація, парафраза, ехо, прецедентний текст та ін. Розмитість їх одновекторного дефінітивного тлумачення призводить до наукового каламбуру. Тяжіння до різноманітної термінологічної диференціації притаманне як зарубіжним, так і українській школам науковців (В. С. Халізов, М. О. Шаповал, В. П. Москвін, І. С. Христенко, І. П. Смирнов, О. О. Лавриненко, Л. П. Статкевич, П. Аллан, П. Леннон, З. Бен-Поро). Тому метою нашої розвідки є аналіз явища інтертекстуальності у кореляції з суміжними поняттями, та визначення ролі алюзії у системі міжтекстових зв'язків.

Виклад основного матеріалу. Термін *інтертекстуальність* був запропонований французькою дослідницею постструктуралістської школи Ю. Крістевою у 1967 р. Авторка маніфестує, що інтертекстуальність є мозаїкою цитат, коли будь-який текст вбирає у себе інший і трансформує його. Проте, у 1974 р. дослідниця використовує новий термін для позначення міжтекстових зв'язків – транспозицію, як перетворення і перехід знакових систем з однієї в іншу. До того ж, як стверджує Ю. Крістева, поняття інтертекстуальності замінює поняття інтерсуб'єктивності, а поетична мова зазнає подвійного прочитання [22: 443]. Загалом, підґрунтям для формування концепції інтертекстуальності Ю. Крістевої слугували теорія діалогічної взаємодії М. М. Бахтіна та теорія анаграм Ф. де Соссюра.

Відштовхуючись від критичних ідей основоположників теорії міжтекстових зв'язків, часто інтертекстуальність трактують як процес, а інтертекст, як продукт письма/читання. Зокрема, Р. Барт вважав, що інтертекстуальність проявляється на рівні інтеракції тексту, читача і письма. Тобто значення автора зводиться нанівець, що підтверджується критичним есе Р. Барта 1967 р. «Смерть автора» [1: 384-391]. Такий підхід літературознавця мінімізує суб'єктивність автора під час написання твору, приписуючи йому роль конструктора побудови нової інваріанти, нового формату загального тексту.

Важливим питанням постає релятивність читача до інтертекстуальної формації та ступеню його рефлексії у процесі інтерпретації тексту. Представник американської школи М. Ріффатер у власній концепції інтертекстуальності акцентує на тому, що лише читач здатен ідентифікувати інтертекст, використовуючи при цьому свою культурну компетенцію і наукову ерудицію, а також підключеність до загального літературного простору. Науковець не відкидає й авторської причетності до інтертекстуальності у вигляді введених обмежень, що існують у тексті завдяки автору і впливають на сприймання змісту читачем [15: 135]. На протипагу цьому, сучасна дослідниця Н. П'єге-Гро запевняє, що такий підхід є невинуватим фактом суб'єктивізації здійснюваних читачем співставлень, тобто межі інтерпретації кожного читача відрізняються між собою, а тому в одних випадках читач може упустити наявний інтертекстуальний зв'язок, а в інших – виявити його там, де по суті він є мимовільним несвідомим наслідуванням, яке автор використав немотивовано [13: 58].

Однозначність концепції лінгвістів і літературознавців 60-70-х рр. 20 ст. полягає в тому, що явищу інтертекстуальності надаються широкі межі його функціонування і прояву. Це відображається у різних ступенях кореляції текстів, їх представлення один в одному, пермутації і динаміки творення нового інформаційного повідомлення автором. У концепціях простежується тривимірність моделі інтертекстуального функціонування: автор як читач і форматор – створення нового тексту (міжтекстова взаємодія) – читач як автор і форматор. Діалог між текстами здійснюється у вертикальній площині, а діалог між автором і читачем – у горизонтальній [19: 189]. Кожен з теоретиків у руслі свого пізнання наголошував на тому чи іншому етапі інтертекстуального виміру і, в першу чергу, на динамічності процесу породження нового тексту замість сталої референції значень.

Пов'язуючи поняття інтертекстуальності не лише з вербальними, а й невербальними системами, категорія міжтекстових зв'язків знаходить своє тлумачення і в семіотичних концепціях. Відправними у цьому питанні є позиції російських науковців Ю. Лотмана, І. П. Смирнова та І. В. Арнольд. Так, свого часу Ю. Лотман вказує на те, що культура загалом може розглядатися як текст. При цьому, семіотик підкреслює, що це складно побудований текст, який розпадається на ієрархію «текстів у текстах» і створює складне переплетення текстів [14: 58]. Як і представники французького структуралізму, Ю. Лотман вказує на зв'язок тексту і читацької аудиторії, яка моделює текст.

Слідуючи позиціям Ю. Лотмана, Н. А. Кузьміна вважає, що здатність розпізнавати приховані коди і смисли забезпечує наявність у читача *інтертекстуального тезаурусу*, під яким розуміють сукупність усіх тих елементів, які суб'єкт (автор або читач) вважає «чужими» при сприйманні певного повідомлення / тексту, і яким він надає статусу цитатних при породженні власних висловлювань / текстів [8].

На позначення інтертексту як такого, що містить посилання не лише на літературний письменний відрізок тексту, а й на факти мистецтва, побуту чи фольклору, тобто іншу знакову систему, сучасні дослідники використовують поняття *інтеріконічності* (К. Кеслер, Т. Хелвіг) або *інтермедіальності* (Ф. Ф. Інгольд, Г. Плетт, О. А. Тімашков, Я. Пек, В. А. Просалова), яке набуває все більшого розповсюдження у нових лінгвістичних. Проте до затвердження інтермедіальності як нового терміну, існувало поняття *синкретичної інтертекстуальності* (І. В. Арнольд) що є тотожним новій дефініції. Вилучаючи компонент «текст» з широкого родового поняття інтер(...)альності І. П. Смирнов користується терміном *інтерсеміотичність*.

У процесі пошуку конкретних характеристик і проявів інтертекстуальності поступово залучається дефініція інтердискурсивності. Вдалими у цьому розмежуванні вважаємо бачення цієї проблематики О. А. Гордієвським, який у своїй статті приходить до висновку про те, що

інтердискурс є сукупністю дискурсів, які зібрані в будь-якому тексті, і у яких неможливо більше визначити їх текстові основи. Інтертекст, на його думку, також є сукупністю дискурсів, які включені в будь-який текст, і у яких можна встановити їх текстові основи [4: 230]. А українська дослідниця О. О. Селіванова інтертекстуальність розуміє як текстово-дискурсивну категорію, що реалізується способом діалогічної взаємодії тексту з семіотичним універсумом [16: 193-194]. Пролити світло на особливості діалектики цих понять В. Є. Чернявської пропонує за допомогою визначення маркерів інтертекстуальності та інтердискурсивності. До маркерів інтертекстуальності дослідниця відносить графічні знаки, бібліографічні посилання, які реалізуються з вербальними інтертекстемами (цитатами, алюзіями і т.д.) [19: 199], а до інтердискурсивних – просодичні, графічні або інші ознаки, які є типовими для одного дискурсу і реалізуються в іншому [19: 227]. Інтердискурсивність, на відміну від інтертекстуальності, не є діалогом між текстами у вигляді цитат, алюзій, ремінісценцій, а як взаємодія різних ментальних структур, кодових систем і фреймів у процесі текстотворення [19: 229].

У свою чергу, ми вважаємо справедливою точку зору Л. П. Прохорової, а також європейських дослідниць М. В. Йоргенсен і Л. Дж. Філіпс. Останні трактують інтердискурсивність як форму інтертекстуальності, а сам текст є ланкою інтертекстуального ланцюжка, тобто серії текстів, що постійно цитують один одного [5: 129]. За Л. П. Прохоровою інтертекстуальність є головним об'єднуючим поняттям, яке включає авторську стратегію побудови тексту з використанням інших текстів, невербальних систем і дискурсів [14: 5]. Іншими словами інтертекстуальність об'єднує інтерсеміотичність та інтердискурсивність.

В. Є. Чернявська стверджує, що з лінгвістичної точки зору про інтертекстуальність варто говорити лише в тому випадку, коли автор мотивовано тематизує взаємодію між текстами, робить його видимими для читача за допомогою формальних засобів. Тобто, в такому випадку, не лише автор свідомо уводить у свій текст фрагменти інших претекстів, але й адресат здатен виявити їх авторську інтенцію і його діалогічну співвіднесеність [19: 203]. Саме аналіз текстових проявів інтертекстуальності (алюзій, цитат, ремінісценцій), або інтертекстем, дає змогу лінгвістам детальніше дослідити семантичну і функціональну глибину тексту у її вертикальній і горизонтальній площинах.

З появою теорії інтертекстуальності, як зазначалось вище, алюзії, цитати, ремінісценції та інші прояви референції іменують як *інтертекстеми*. У лінгвістичному плані найбільш прийнятним є визначення К. П. Сидоренка, який вважає інтертекстем міжривневим релятивним сегментом змістової структури тексту – граматичної, лексичної, просодичної, строфічної, композиційної, який залучений у міжтекстові зв'язки [17: 317]. Ступінь релятивності інтертекстем, рівня їх імпліцитності / експліцитності, кількості точно відтворених слів, свідомості / несвідомості використання автором інтертекстем, залучення різних мовних рівнів є ознаками, за якими розмежовують інтертекстуальні форми. У лінгвістичних і літературознавчих працях також зустрічаємо численні розвідки, коли науковці виділяють ключовими або родовими поняттями різні інтертекстеми. До прикладу, Є. В. Халізев, С. М. Плотнікова, О. Є. Супрун головну роль об'єднуючого терміна приписують ремінісценції. У той же час, М. В. Воробйова, Т. Б. Цирендоржієва, М. Вілер, С. Хіндз визначають вихідним поняттям міжтекстових референцій алюзію, а І. В. Фоменко, І. П. Смирнов, Є. О. Козицька, М. В. Сабліна, Н. О. Фатєєва – цитату.

Практично в усіх визначеннях алюзія іменується як художньо-стилістичний прийом, натяк, економний засіб пригадування, непряме відсилання до певного літературного твору, сюжету, образу, історичної події з розрахунку на ерудицію читача, покликаного розгадати закодований зміст [10: 29-30; 20: 9; 30 (1: 215)]. Однак, у синонімічних дефініціях алюзії спірним залишається момент про дослівність відтворення текстового фрагменту.

Хоча більшість науковців під «непрямим посиланням» розуміють неточність відтворення саме текстового фрагменту, його формальної сторони вираження, ми схилиємось до думки, що непряме посилання – це також і зміна семантичного навантаження або конотації порівняно з першоджерелом. Тому алюзія у тексті поряд з перефразованою і одиничною може бути дослівною, цитатною і проявляти іманентну властивість, тобто генерувати нові смисли через взаємодію з іншими смисловими системами, новим середовищем запозиченого тексту [7: 108]. Це підтверджується і у визначенні К. Р. Новожиловою алюзії як прихованої, анонімної цитати, що містить у собі натяк на літературний або загальнокультурний факт, що входить до тезаурусу і автора, і читача [12: 21]. З певною обережністю можемо зазначити, що семантичний план алюзії зазнає модифікацій, обумовлених цілями художнього твору.

Алюзію часто протиставляють з ремінісценцією і цитатою. Проте, ремінісценція, до прикладу, є неусвідомлена автором і виникає внаслідок сильного впливу на нього творів інших письменників [10: 576]. З цього випливає, що ремінісценція використовується автором немотивовано, а швидше мимовільно, в той час як алюзія є відображенням інтенцій письменника, спрямованих на асоціативне мислення читача. Щодо цитати, то у класичному, вузькому розумінні це ні що інше як дослівний уривок з іншого твору, вислів, що наводиться письмово чи усно для

підтвердження або заперечення певної думки з дотриманням усіх особливостей чужого висловлення та з посиланням на джерело. Цитовані слова на письмі беруться в лапки, пропуски з цитатах позначаються трьома крапками [10: 722]. Різноголосся у лінгвістичній науковій думці щодо подібного визначення цитати загалом не існує. Основними конститутивними елементами цитати є: ідентифікатор – “відтворення фрагменту будь-якого тексту”; конкретизатор – дослівність; атрибуція – “обов’язкове посилання на джерело” [18: 1]. Алюзія ж, навпаки, є неатрибутивною.

Якщо у роботах вітчизняних і російських науковців більш прийнятною є триада алюзія – цитата – ремінісценція, то у працях зарубіжних лінгвістів основними на лінії протиставлення цих синонімічних понять є явища алюзії, цитати й ехо (Дж. Холландер, К. Перрі, Дж. Бейтс, Дж. К. Чендлер). Найбільш чітко це протиставлення сформулював Дж. Холландер, який визначив цитату як письмову присутність частини тексту, алюзію – як фрагментарний або перифразований текст, а ехо, на відміну від алюзії, як несвідоме наслідування тексту [21: 64]. Явище ехо у такому розумінні є дуже наближеним до поняття ремінісценції, оскільки у тексті з’являється як несвідоме наслідування.

Вартим уваги є позиція П. Леннона, який протиставляє явище алюзії цитаті на дихотомії дослівне відтворення – ехо-відтворення. Міркування П. Леннона зводяться до того, що ехо-алюзія може бути завуальована різноманітними способами: 1) морфологічними модифікаціями з метою синтаксичного інкорпорування у новий текст, 2) часто не виділяється графічно цитатним маркуванням, лапками, з’являється у тексті без вказівки на джерело, 3) може бути фрагментарною і переплетеною з неалюзивним мовленням. У випадку, якщо алюзія з’являється у тексті як дослівне цитування, то вона однозначно зазначає семантичних змін, набуває ролі риторичної фігури, використовуючи гру слів [23]. Саме ці фактори відрізняють ехо-алюзію від прихованої цитати. Отже, алюзії, в першу чергу, притаманні такі онтологічні ознаки як двоплановість, імпліцитність та інтенціональність [9].

Окрім того, що алюзію від цитати відрізняє відсутність посилання на текст-джерело, ще й текстова приналежність. Джерелом цитати можуть бути лише літературний текст, в той час як джерелом алюзії може бути позатекстове середовище [6: 7], історична дата, антропоніми, зооніми, живопис, пісні та ін.

На існуванні приципової різниці між алюзією та іншими інтертекстуальними вкрапленнями також наполягає О. В. Васільєва, яка констатує, що тільки алюзія є засобом створення міжтекстових зв’язків, оскільки крім приналежності до двох контекстів одночасно, первинному і новому, вона є механізмом зв’язку текстів. Тобто алюзія є трьохфазною одиницею з вбудованим сигналом, а не двохфазною, що включає процес запозичення і його результат (знак), як інші включення [3].

Поняттєва сумбурність трактування інтертекстуальних форм вираження, їх типових ознак і меж функціонування зумовила потребу у поданні власних дефініцій кожного з явищ.

Ремінісценція, на наш погляд, є мимовільним відтворенням окремих елементів художніх текстів, їх ритміко-структурних ознак, образів чи характеристик персонажів, їх невлівимість і ненавмисність включення у новий текст.

Цитатою ми вважаємо точне відтворення тексту-оригіналу, виразу чи словосполучення, що з’являється у тексті у супроводі парних розділових знаків – лапок, без зміни формального і змістового плану вираження. Джерелом вираження цитати може бути лише текст. Під час цитування присутня згадка автора цитати або джерела її походження.

Алюзія, на нашу думку, є повним або неповним відтворенням тексту-оригіналу, виразу, словосполучення або слова, що вирізняється або зовнішніми формальними змінами, або внутрішніми семантичними трансформаціями. Повне відтворення оригіналу претексту, на рівні фрази або речення, з наявними семантичними модифікаціями називається *алюзивною цитатою*. Алюзивна одиниця (слово, словосполучення, речення) містить вбудовані сигнали-маркери на вербальні та невербальні претексти (особи, факти, явища, предмети), що допомагають ідентифікувати її походження і первинну семантику.

Висновки з цього дослідження та перспективи. На основі аналітичного дослідження інтертекстуальності загалом і його проявів у вигляді алюзії і суміжних явищ, можна зазначити наступне. У широкому розумінні інтертекстуальність є своєрідним діалогом текстів, частиною текстового універсуму з включенням як вербальних, так і невербальних прецедентних феноменів. Інтердискурсивність при цьому розглядається як форма інтертекстуальності, а останнє поняття у широкому розумінні часто називають інтермедіальністю або інтерсеміотичністю. У вузькому розумінні інтертекстуальність представлена як чужорідні елементи у новому тексті, своєрідні текстові вкраплення, які є семантично трансформованими і іменуються цитатами, алюзіями, ремінісценціями і т.д. Алюзія у теорії інтертекстуальності посідає чільне місце серед форм вираження міжтекстових зв’язків, які класифікуються переважно згідно параметру точності відтворення у тексті-приймачі. Особливість функціонування цього явища у текстовому просторі

полягає у тому, що саме алюзія, як трьохфазова одиниця, на відміну від цитати, ремінісценції та інших інтертекстем, є способом зв'язку текстів. Насамперед, алюзія вирізняється з-поміж інших понять імпліцитністю, двоплановістю, закодованістю та інтенціональністю. Більше того, полеміка, що виникає навколо алюзії як прояву інтертекстуальності, свідчить про актуальність і науковий інтерес до пошуків визначення узгоджених характеристик цього явища. Наукові розвідки стосовно висвітленого питання у подальшому доцільно проводити у сфері міжкультурних зв'язків, а також у приставленні з такою формою передачі інформації і натяку як мема.

БІБЛОГРАФІЯ

1. Барт Р. Б. Избранные работы: Семиотика: Поэтика: Пер. с фр. / Сост., общ. ред. и вступ. ст. Г. К. Косикова. – М.: Прогресс, 1989. – 616 с.
2. Большая Советская Энциклопедия [Текст] : в 30-ти т. - М. : Советская энциклопедия, 1969. – Т. 1 : А - Ангоб / гл. ред. А. М. Прохоров. – 3-е изд. – М., 1969. – 608 с. : 33 л. ил.
3. Васильева Е. А. Функциональная специфика аллюзивных текстов (на материале пьес Т. Стоппарда "Розенкранц и Гильденстерн мертвы" и "Травести") : автореф. дис. ... канд. филол. наук. : 10.02.04 / Е. А. Васильева. – СПб, 2011. – 21 с.
4. Гордиевский А.А. Интертекстуальность и интердискурсивность – к вопросу о разграничении понятий / А. А. Гордиевский // Вестник Тюменского государственного университета. – С. 228-233
5. Йоргенсен М.В., Филлипс Л.Дж. Дискурс-анализ. Теория и метод / Пер.с англ. – 2-е изд., испр. / М.В. Йоргенсен, Л.Дж. Филлипс. – Х.: Из-во «Гуманитарный Центр», 2008. – 352с.
6. Казаева С. А. Особенности реализации категории интертекстуальности в современных английских научных и газетных текстах: автореф. дисс. ... канд. филол. наук / С. А. Казаева. – СПб., 2003. – 19с.
7. Кожина М. Н. Стилистический энциклопедический словарь русского языка. 2-е изд., испр. и доп. / М. Н. Кожина. – М. Флинта: Наука, 2006. – 696 с.
8. Кузьмина Н. А. Интертекстуальность и прецедентность как базовые когнитивные категории медиадискурса / Н. А. Кузьмина. – Москва. – Режим доступу: <http://www.mediascope.ru/node/755>.
9. Лавриненко О. О. Комунікативно-прагматичний потенціал алюзії в англійському та українському публіцистичному дискурсі : автореф. дис... канд. наук: 10.02.17 / О. О. Лавриненко. – 2009. – 23 с.
10. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т. Гром'як, Ю.І. Ковалів та ін. – К.: ВЦ. «Академія», 1997. – 752 с.
11. Лотман Ю. М. Статьи по семиотике культуры и искусства / Предисл. С. М. Даниэля, сост. Р. Г. Григорьева. – Спб.: Академический проект, 2002. – 543 с.
12. Новожилова К. Р. Стилистика повествовательного текста. Теоретические и исторические основы / К. Р. Новожилова. – СПб., 2007. – 84 с.
13. П'еге-Гро Н. Введение в теорию интертекстуальности: Пер. с фр. / Общ. ред. и вступ. ст. Г. К. Косикова. – М.: Издательство ЛКИ, 2008. – 240 с.
14. Прохорова Л. П. Интертекстуальность в жанре литературной сказки : На материале английских литературных сказок: автореферат дис. на соиск. учен. степ. к. филолог. н. / Л.П. Прохорова. – Иркутск : КГУ, 2003. – 18 с.
15. Риффатер М. Критерии стилистического анализа / М. Риффатер // Новое в зарубежной лингвистике : Лингвистика. – М., 1998. – Вып.9. – С. 126-141.
16. Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации / Е. А. Селиванова. – К.: Фитосоцицентр, 2002. – 336 с.
17. Сидоренко К. П. Интертекстовые интерпретаторы в "Словаре крылатых выражений Пушкина" / К. П. Сидоренко // Слово. Фраза. Текст. Сборник научных статей к 60-летию М.А. Алексеенко. – М.: «Азбуковник», 2002. – С.317-330.
18. Статкевич Л. П. Форми реалізації інтертекстуальності в тексті художнього твору / Л. П. Статкевич. – Харків. – Режим доступу: http://www-philology.univer.kharkov.ua/nauka/e_books/visnyk_936/content/statkevich.pdf
19. Чернявская В. Е. Лингвистика текста: Поликодовость, интертекстуальность, интердискурсивность. Учебное пособие / В. Е. Чернявская. – М. : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. – 248 с.
20. Baldick C. The Concise Dictionary of Literary Terms / C. Baldick. – Oxford, New-York : Oxford University Press, 2008. – 368 p.
21. Hollander J. The Figure of Echo: A Mode of Allusion in Milton and After / J. Hollander. – Berkley and Los Angeles: University of California Press, 1981. – 155p.
22. Kristeva J. Bakhtine, le mot, le dialogue et le roman / Julia Kristeva // Critique. – 1967. – Т. 23. – № 239. – P. 438–465.
23. Lennon P. Ludic Language: The Case of The Punning Echoic Allusion / P. Lennon. – Режим доступу: <http://www.phil.muni.cz/plonedata/wkaa/BSE/BSE%202011-37-1/BSE%202011-37-1%20%28079-095%29%20Lennon.pdf>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Оксана Ярема – аспірант кафедри практики англійської мови Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, м. Луцьк.

Наукові інтереси: проблематика міжтекстових зв'язків, лінгвістична спрямованість алюзії, статистичні методи у лінгвістиці.